

Notitie voortgang Project Ieders Examen

december 2019

Inleiding

Met het Project Ieders Examen geeft het College voor Toetsen en Examen (CvTE) gevolg aan de motie Straus (nr. 329, 23 juni 2016). Project Ieders Examen is gericht op het vergroten van de rol van docenten bij het tot stand brengen van de centrale examens. Ook wordt zichtbaarder gemaakt hoe het maakproces gaat. In deze tweede voortgangsnotitie komen de belangrijkste deelprojecten aan de orde en kijken we vooruit naar de periode na de projectfase.

Deelprojecten

Pre- en testcorrectie

Bij pre- en testcorrectie geven docenten feedback op het correctievoorschrift van een centraal examen. Doel van deze pilots is naast het vergroten van docentbetrokkenheid, het correctievoorschrift waar nodig aan te scherpen om leerlingen zo de best mogelijke beoordeling te bieden en de samenwerking tussen eerste en tweede corrector te versoepelen.

Precorrectie

Een panel van 24 docenten maakt de opgaven uit het aanstaande, nog geheime, centrale examen. Aan de hand van het correctievoorschrift kijken zij hun eigen antwoorden na. Vervolgens doet het panel aanbevelingen voor aanpassing van het correctievoorschrift. Die aanbevelingen worden besproken met vakdeskundigen van het CvTE en Cito, die beslissen over mogelijke aanpassingen.

In 2017 was precorrectie bij: wiskunde A havo, scheikunde vwo.

In 2018 bij: Frans gl/tl, natuurkunde havo, economie vwo.

in 2019 bij: Nederlands havo, Duits gl/tl.

In 2020 gepland bij: Nederlands havo, Frans havo.

Pre⁺ correctie

Op verzoek van docenten is in het najaar van 2019 een nieuwe vorm van precorrectie uitgevoerd. Nieuw aan pre⁺ correctie is de mogelijkheid om naast het correctievoorschrift, ook opgaven te bediscussiëren en eventueel aan te passen. De docenten die hier aan deelnamen zijn erg positief. Het wordt als een absolute meerwaarde gezien om ook over de opgaven te kunnen discussiëren.

In najaar 2019 voor examenperiode 2020: Frans gl/tl, maatschappijkunde kb.

Testcorrectie

Jaarlijks nemen 20 docenten van een vak deel aan de testcorrectie. Deze docenten corrigeren na de afname van het centrale examen het werk van hun leerlingen aan de hand van het voorlopige correctievoorschrift. Vervolgens doet het panel gezamenlijk aanbevelingen voor het aanscherpen van het voorlopige correctievoorschrift. De vaststellingscommissie van het CvTE en de betreffende toetsdeskundige van Cito bekijken deze aanbevelingen en passen het voorlopige correctievoorschrift aan.

In 2017 was testcorrectie bij: Nederlands vwo.

In 2018 bij: Nederlands vwo, Frans vwo, scheikunde vwo.

In 2019 bij: Nederlands vwo, Frans vwo, kunst algemeen havo, maatschappijwetenschappen havo.

In 2020 gepland bij: Nederlands vwo, Nederlands gl/tl, economie gl/tl, kunst algemeen vwo, scheikunde havo, maatschappijwetenschappen vwo.

Uit de ervaringen blijkt stevast dat testcorrectie docentbetrokkenheid en kennis van de realisatie van centrale examens vergroot. De docenten zijn zowel over de pre(+)correctie als de testcorrectie enthousiast. Het gegeven dat de betrokken docenten daadwerkelijk invloed hebben op het tot stand komen van het definitieve correctievoorschrift (en/of opgaven) slaat aan. Ook de vaststellingscommissies van het CvTE en toetsdeskundigen van Cito, die deelnamen aan de sessies, zijn enthousiast. Ze stellen de feedback die ze krijgen op hun werk op prijs.

Een belangrijk winstpunt is ook de samenwerking met de betrokken vakinhoudelijke verenigingen. Project leiders Examen zorgt ervoor dat de contacten tussen het CvTE en de vakinhoudelijke verenigingen versterkt worden.

Besloten en beveiligde forums (bbf's)

Constructie-bbf's

De constructie van de centrale examens is, in handen van Cito, in opdracht van het CvTE. Cito werkt daarbij met constructiegroepen die elk bestaan uit ongeveer vijf docenten. Om flexibeler te zijn in de bemensing van deze constructiegroep en om nog meer docenten bij de constructie te kunnen betrekken, is Cito in 2018 bij vier vakken gestart met constructie-bbf's. Groepen, bestaande uit maximaal 10 docenten, die 'op afstand' een bijdrage leveren aan het maken van examenopgaven. In 2019 is dit project voortgezet, waarbij de omvang van de groepen is vergroot.

Uit de tussentijdse evaluatie komt naar voren dat docenten graag meewerken aan centrale examens en dat er materiaal opgeleverd wordt dat ter inspiratie of verdere verwerking aan de reguliere constructiegroepen kan worden aangeboden. Mede op grond van deze tussenevaluatie zal in 2020 geëxperimenteerd worden met een hybride-model. Dat wil zeggen dat de docentengroep op afstand structureel benut wordt door de constructiegroep voor het aanleveren van ideeën, contexten, ruw materiaal of het geven van feedback.

In 2018 en 2019 bij: Engels havo, geschiedenis havo/vwo, wiskunde kb en zorg en welzijn bb en kb.

Discussie-bbf's

Bij de flexibele en digitale centrale examens vmbo bb en kb kunnen docenten tijdens de afnameperiode niet vrijelijk discussiëren over de opgaven, omdat die opgaven pas na afloop van afnameperiode openbaar gemaakt kunnen worden. Om docenten toch de mogelijkheid te bieden om over opgaven en correctievoorschriften van gedachten te wisselen, zijn in het examenjaar 2018 voor twee vakken discussie-bbf's ingericht. In 2019 is opgeschaald naar vijf vakken.

Uit de evaluaties komt naar voren dat de deelnemers positief zijn over het discussie-bbf en het van meerwaarde vinden (92%). Enkele opmerkingen zijn: 'Fijn dat er eindelijk over de opgaven gediscussieerd kan worden.' 'Ik heb geen directe collega's dus fijn dat ik op deze manier toch hulp van mijn medecollega's kan inschakelen'. Het beeld dat uit de gesprekken en vragenlijsten naar voren komt, ondersteunt het besluit om in het examenjaar 2020 op te schalen naar een discussie-bbf voor alle tien vakken in bb en kb.

In 2018 bij: aardrijkskunde, wiskunde (kb).

In 2019 bij: aardrijkskunde, economie, Engels, Nederlands, wiskunde (bb en kb).

In 2020 gepland bij: aardrijkskunde, biologie, Duits, economie, Engels, geschiedenis en staatsinrichting, maatschappijkunde, natuur- en scheikunde I, Nederlands en wiskunde (bb en kb).

Contact met het onderwijsveld

Regiobijeenkomsten

Om nog meer in gesprek te zijn met docenten worden in samenwerking met Cito jaarlijks verschillende regiobijeenkomsten georganiseerd. Doel van deze bijeenkomsten is om van

uitwisseling van informatie en ideeën tot een opbrengst te komen die voor alle belanghebbenden bij centrale examens van nut is. Er wordt in gesprek gegaan met docenten over onderwerpen, zoals: de N-term, lengte en taligheid van de centrale examens en kwesties tussen eerste en tweede corrector. Door de gesprekken ontstaat wederzijds begrip. Tot nu toe namen aan elke bijeenkomst ongeveer 100 docenten deel. Uit evaluaties blijkt dat ruim 90% van hen de bijeenkomsten als nuttig ervaart.

Ambassadeurs

Sinds 2018-2019 werkt het CvTE met ambassadeurs. Een aantal voorzitters en leden van vaststellingscommissies vertelt als ambassadeur van het CvTE onder meer over hoe centrale examens tot stand komen en over hun rol en ervaringen daarbij. Zij doen dat bijvoorbeeld aan collega's van de school waar zij werkzaam zijn, of op een conferentie van een vakvereniging in de vorm van een workshop. De ondernomen activiteiten maken voor het onderwijsveld inzichtelijker hoe de centrale examens tot stand komen.

De N-term maken we samen

Om meer bekendheid te geven aan de werkzaamheden van het CvTE en om docenten een kijkje in de keuken te geven, maakt het CvTE onder meer verschillende filmpjes. Bijvoorbeeld over pre- en testcorrectie, examenvragen en de normering. Afgelopen examenjaar is samen met reclamebureau Roorda een campagne gestart om de N-term op een toegankelijke manier voor het voetlicht te brengen. Dit heeft geleid tot een speciale webpagina en het filmpje 'De N-term maken we samen' dat een dag voor de bekendmaking van de N-termen gelanceerd werd en succesvol is gebleken. In drie dagen tijd is deze nieuwe pagina ruim 25.000 keer bekeken.

Toekomstperspectief

Inmiddels bevindt Project Ieders Examen zich in zijn laatste (school)jaar. De ervaringen tot nu toe laten zien dat de verschillende deelprojecten bijdragen aan een grotere docentbetrokkenheid en transparantie van het examenproces. Over de pre(+)correcties en testcorrecties zijn betrokken docenten ronduit positief. Vooral testcorrectie, waarbij het correctievoorschrift niet direct maar pas na toetsing aan de praktijk twee dagen na de afname bekend gemaakt wordt, leidt tot betere correctievoorschriften. Maar ook het rechtstreeks contact met examenmakers werkt, blijkt uit feedback van docenten op de regiobijeenkomsten. Meer begrip en een toenemende deskundigheid leiden tot een groter draagvlak blijkt uit evaluaties. Het discussie-bbf voor de digitale centrale examens vmbo bb en kb wordt door veel docenten als waardevol beschouwd.

In de afgelopen twee jaar is gebleken dat de in het kader van het Project Ieders Examen ontwikkelde instrumenten veel opleveren. Het is onze ambitie om deze ook na de projectfase in te blijven zetten. Daarnaast blijft het College voor Toetsen en Examens alert op de ontwikkeling en inzet van andere instrumenten die docentbetrokkenheid kunnen vergroten. Jaarlijks kan worden gezien welk examen naar verwachting het meest gebaat is bij de inzet van een of meer van de instrumenten. Bij de selectie van examens die jaarlijks in aanmerking komen voor pre(+)- of testcorrectie worden nu criteria gehanteerd als: maatschappelijke discussie, het aantal vragen bij de examenlijn, een minder soepel verlopen constructie- en vaststellingsproces of een vakvernieuwing.